

משמרת שניה במרכזי יום ממצאי מחקר הערכה

כנס משמרת שניה, 14 בספטמבר 2022

ד"ר איילת ברג-ורמן, ד"ר יפית כהן וד"ר שירלי רזניצקי

ממצאים

- מאפייני האוכלוסייה
- הביקור במרכז היום
- השתתפות בפעילויות
- שביעות רצון
- יתרונות המשמרת השניה
- בני משפחה
- סוגיות ארגוניות: אתגרים ודרכי התמודדות
- גורמים התורמים להצלחת המשמרת השניה

סיכום

- סיכום והמלצות להמשך

משמרת שניה

התכנית פעלה בשנים 2018-2021 ביוזמת המוסד לביטוח לאומי, ברשויות: בת-ים, נוף הגליל, פרדס חנה-כרכור ותל אביב-יפו

מטרות (על פי המוסד לביטוח לאומי):

- מתן מענה לזקנים המבקשים להגיע לפעילות אחר הצהרים
- ניצול מרבי של מתקני ומשאבי מרכזי היום גם מחוץ לשעות הפעילות המקובלות
- מענה למצוקת מקום וחוסר בשירותי מרכזי יום ברשויות
- הרחבת פוטנציאל פעילות מתנדבים

המחקר

מטרות המחקר

- לתעד את מספר המשתתפים בתכנית ואת הפעילויות בהן משתתפים
- לאפיין את המשתתפים במשמרת השנייה
- ללמוד על תרומת התכנית לזקנים ולבני משפחתם
- לנתח תהליכים ארגוניים הקשורים בהפעלת התכנית

שיטה

המחקר כלל ארבעה גלי ראיונות (חלקם פנים אל פנים וחלקם טלפוניים) שנפרסו על פני שלוש שנים:

אנשי צוות	בני משפחה מטפלים		זקנים		מועד הראיונות (מתחילת התכנית)	
	שניה	ראשונה	שנייה	ראשונה		
10			72	73	שנה (2019)	גל א
4					שנה וחצי (2020)	גל ב
			79		שנתיים (2020)	גל ג
8	34	67	88	137	3 שנים (7-10/2021)	גל ד

תוצאות איסוף הנתונים גל ד': מספר המרואיינים לפי משמרת

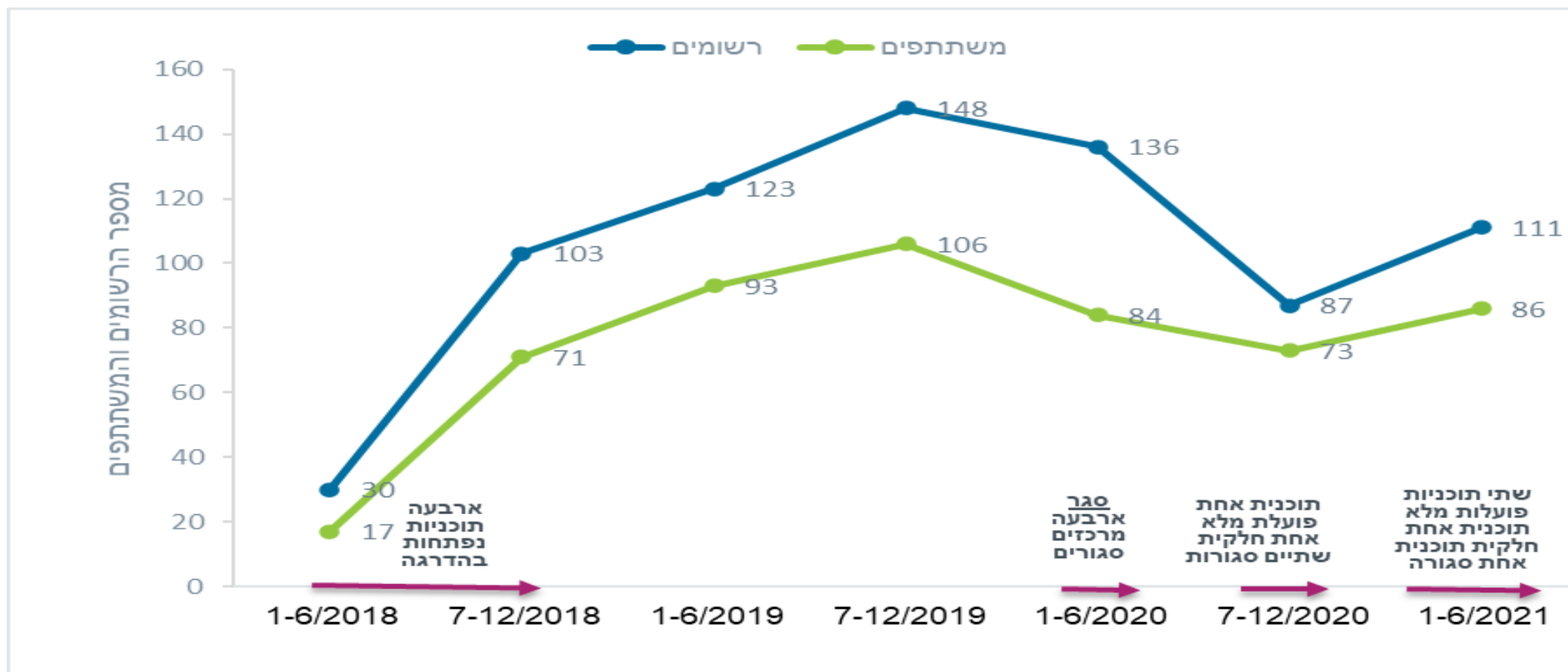
משמרת	זקנים	בני משפחה מטפלים
משמרת ראשונה	137	66
משמרת שניה	65	27
ראשונה + שניה	15	6
לא מגיע למרכז יום	8	2
סך הכל	225	101

ממצאים

מספר רשומים ומשתתפים במשמרת השניה בארבעת המרכזים לפי חודשי השנה (ממוצע לחצי שנה)

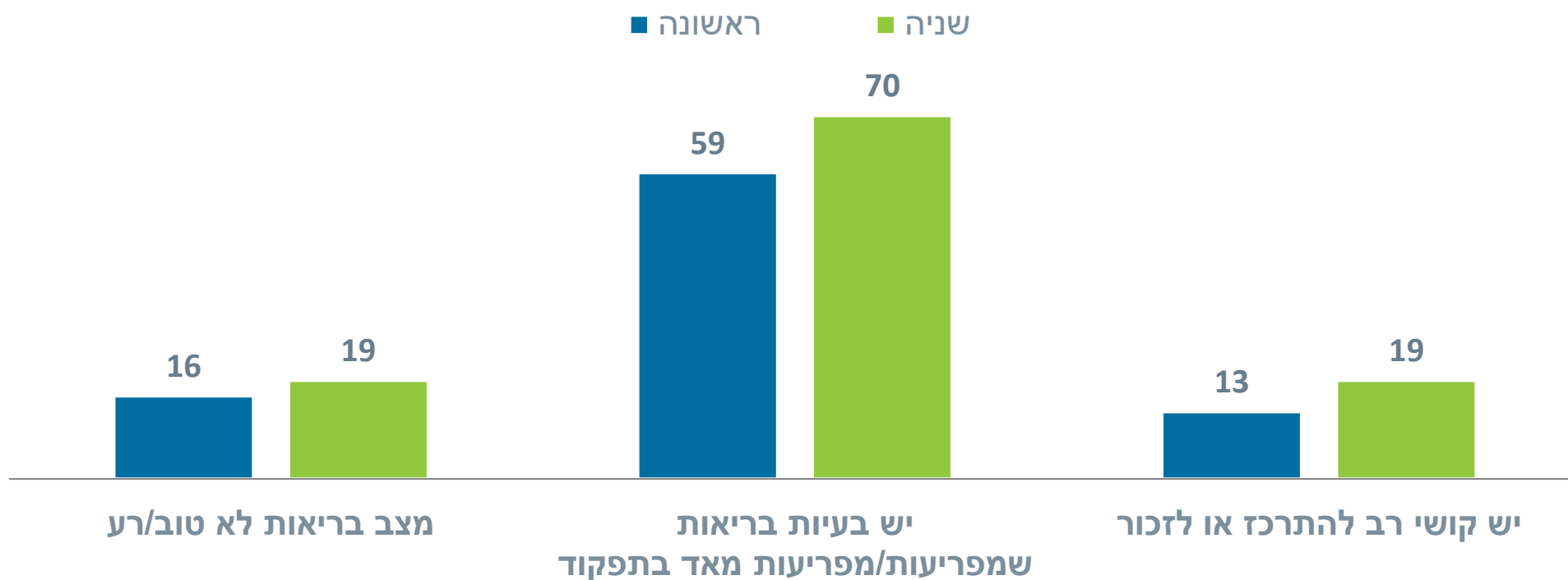

מאפייני רקע

משמרת ראשונה ומשמרת שניה

מאפייני בריאות ותפקוד (%)

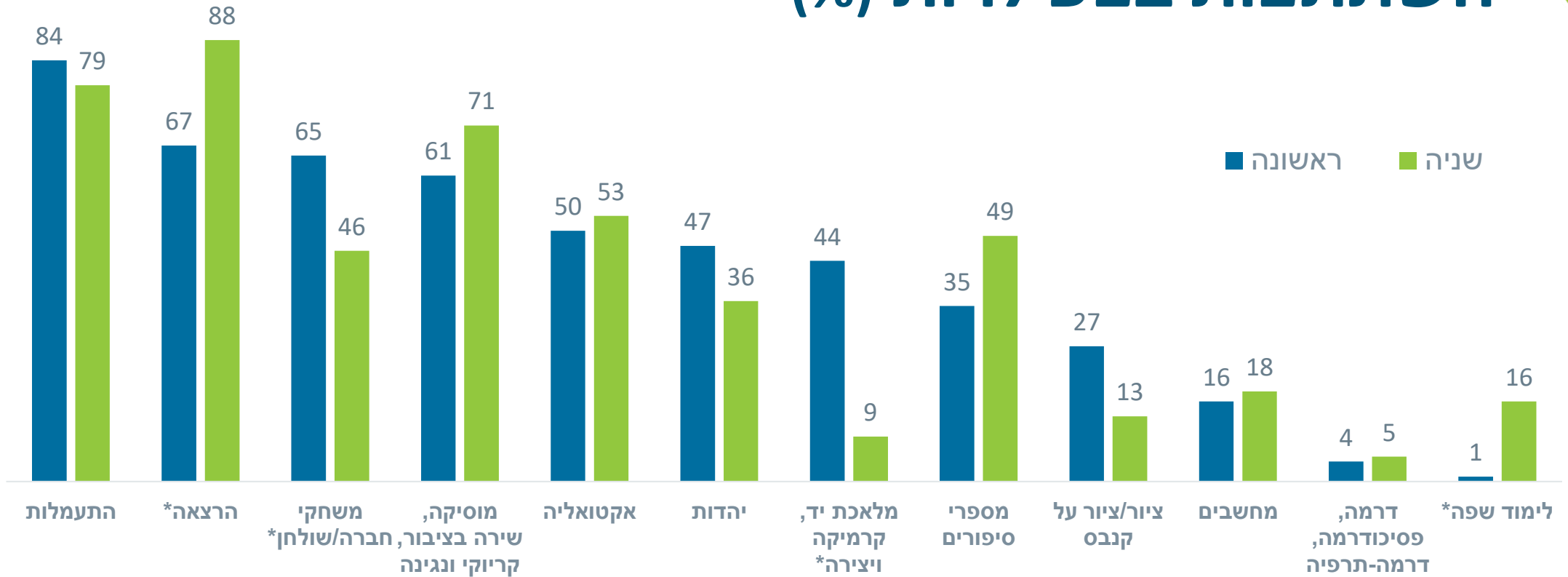
מאפייני בריאות ותפקוד דומים, במשמרת שניה קצת יותר בעיות בריאות

מאפייני הביקור במרכז יום

השתתפות בפעילויות (%)

הפעילויות הפופולריות: התעמלות, הרצאות ומשחקי חברה/שולחן
במשמרת שניה: יותר לימוד שפות והשתתפות בהרצאות
במשמרת ראשונה: יותר מלאכת יד ומשחקי חברה/שולחן

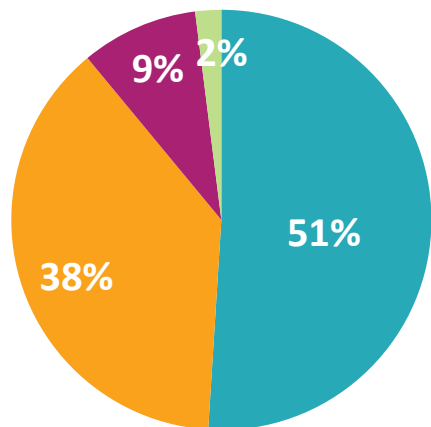
* P < 0.05

קשרים בין המבקרים במרכז יום (%)

שפה משותפת

שניה

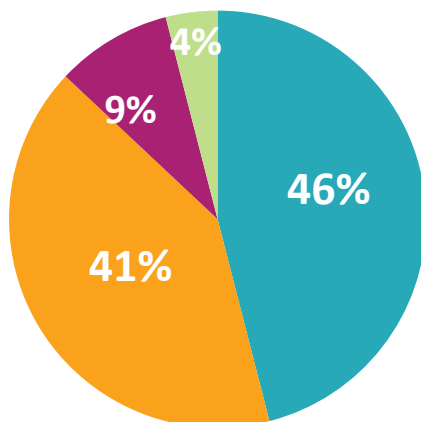
עם רוב המשתתפים

עם חלק מהמשתתפים

עם מעט מהמשתתפים

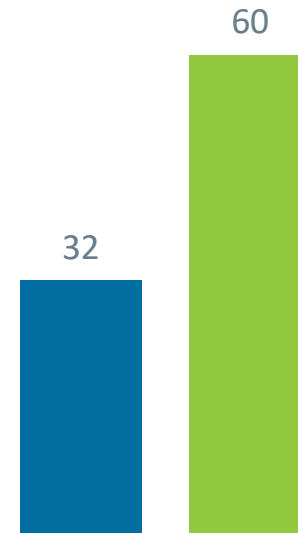
כמעט שאין

ראשונה

קשר מחוץ למרכז יום

■ ראשונה ■ שניה

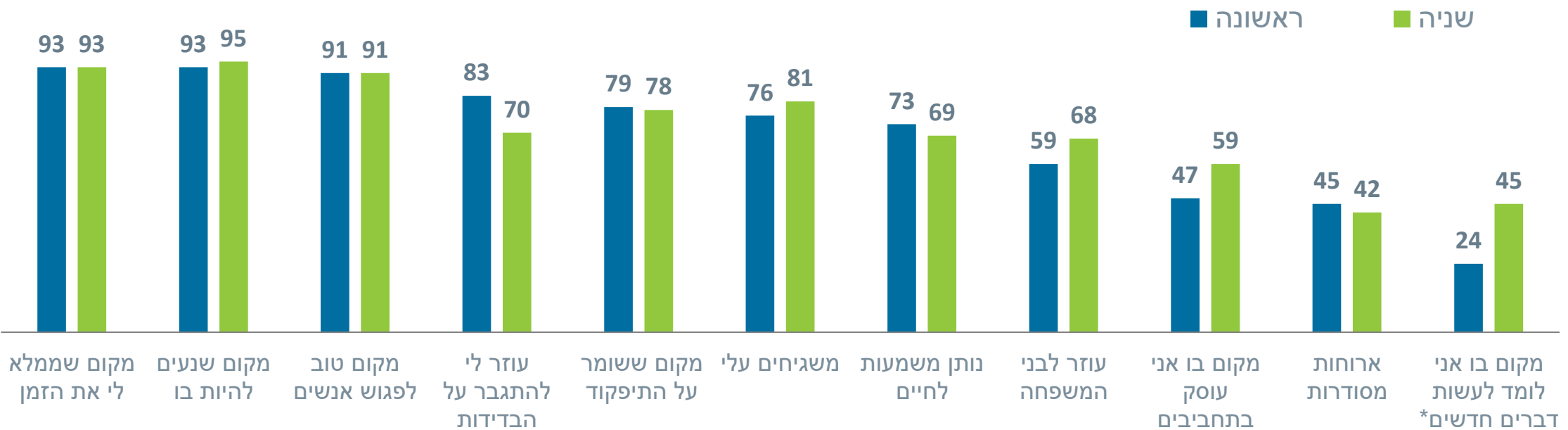
בקשר עם משתתפים מחוץ למרכז יום*

למחצית המבקרים יש שפה משותפת עם רוב המבקרים ולעשירית אין כמעט שפה משותפת. במשמרת השניה מקיימים יותר קשרים מחוץ למרכז היום

*P<0.05

מידת הסכמה עם ההיגדים לגבי מרכז היום (במידה רבה) (%)

מרכז היום הוא בעיקר מענה חברתי שנעים להעביר בו את הזמן. בנוסף, נותן השגחה ושמירת תפקוד. מענים פחות בולטים הם לימוד דברים חדשים, ארוחות ועיסוק בתחביבים.

* $p < 0.05$

מרכז היום בעבור המבקרים: ציון ממוצע בניתוח גורמים (1=בכלל לא, 3=במידה רבה)

2.80

נעים להעביר את הזמן
ושמירת תפקוד
להעביר את הזמן
נעים להיות בו
שמירת תפקוד
השגחה על הבריאות

2.51

חברתי ומפיג בדידות
להיות בחברת אנשים
להתגבר על בדידות
עוזר לבני המשפחה
ארוחות

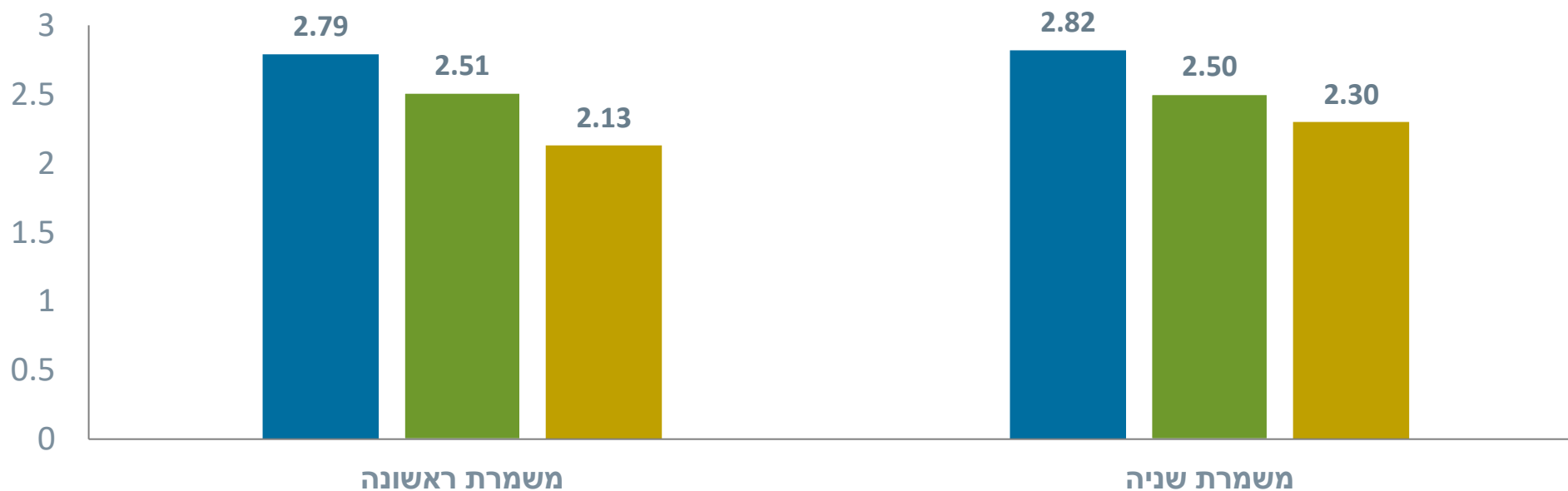
2.19

עיסוק בתחביבים
ומתן משמעות
נותן לי תחושת משמעות
עיסוק בתחביבים
למידת דברים חדשים

מרכז היום בעבור המבקרים: ניתוח גורמים

(1=בכלל לא, 3=במידה רבה)

■ נעים להעביר את הזמן ושמירת תפקוד ■ חברתי ומפיג בדידות ■ עיסוק בתחביבים ומתן משמעות**

במשמרת השניה לעיסוק בתחביבים ומתן משמעות לחיים יש חשיבות גדולה יותר מאשר במשמרת הראשונה

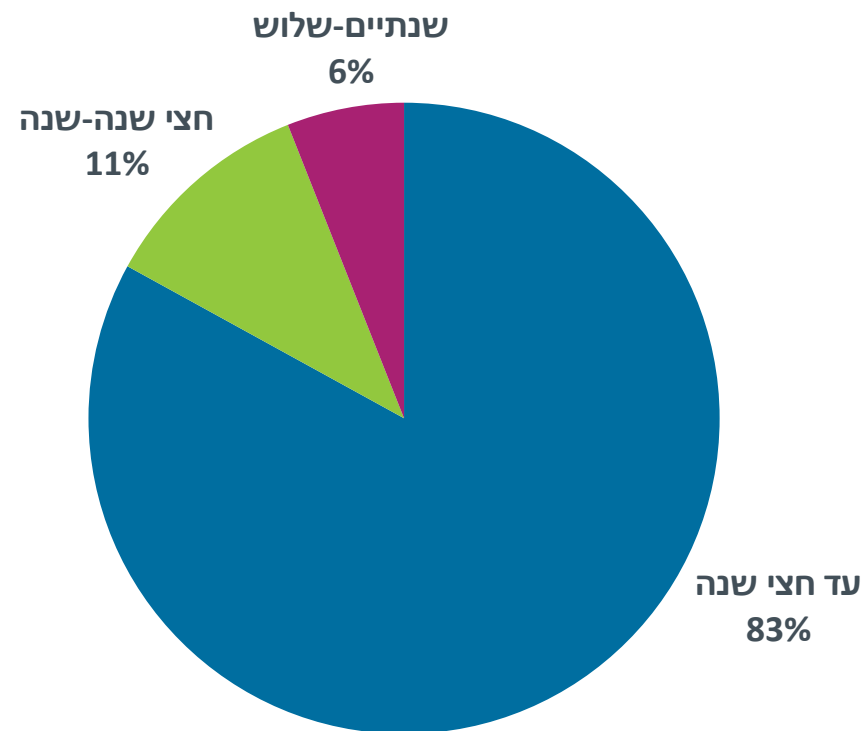
**p < 0.10

משמרת שניה

מועד הצטרפות למשמרת שניה (%)

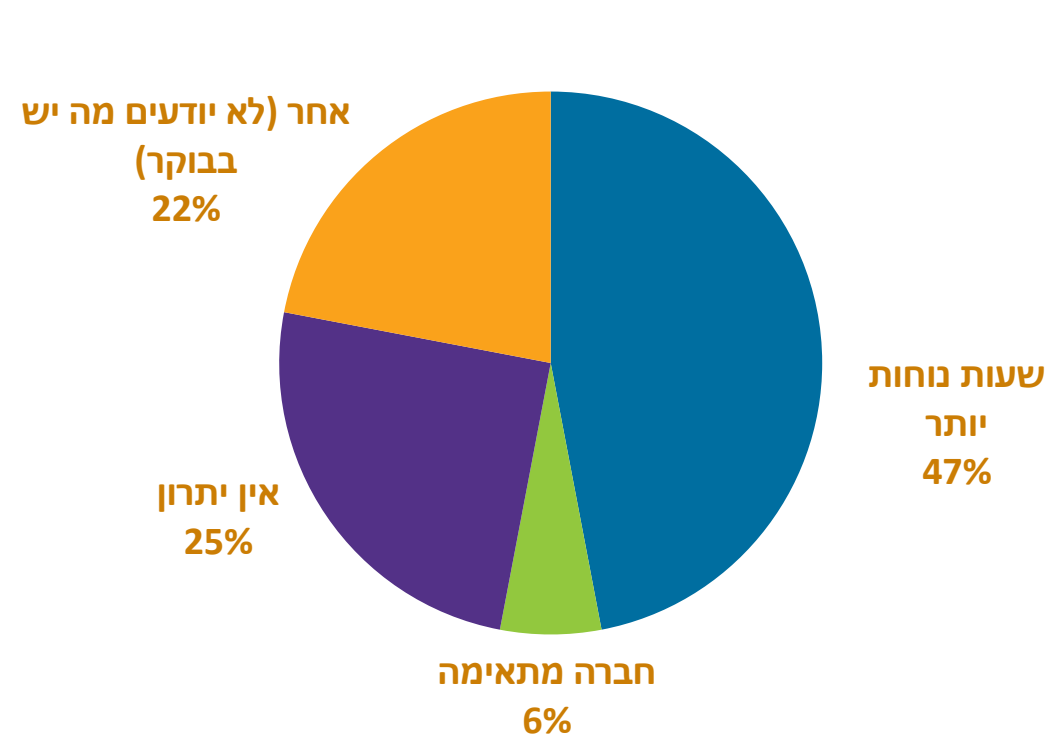

52% מהרשומים במשמרת שניה הצטרפו למרכז יום בזכות המשמרת השניה (חדשים)

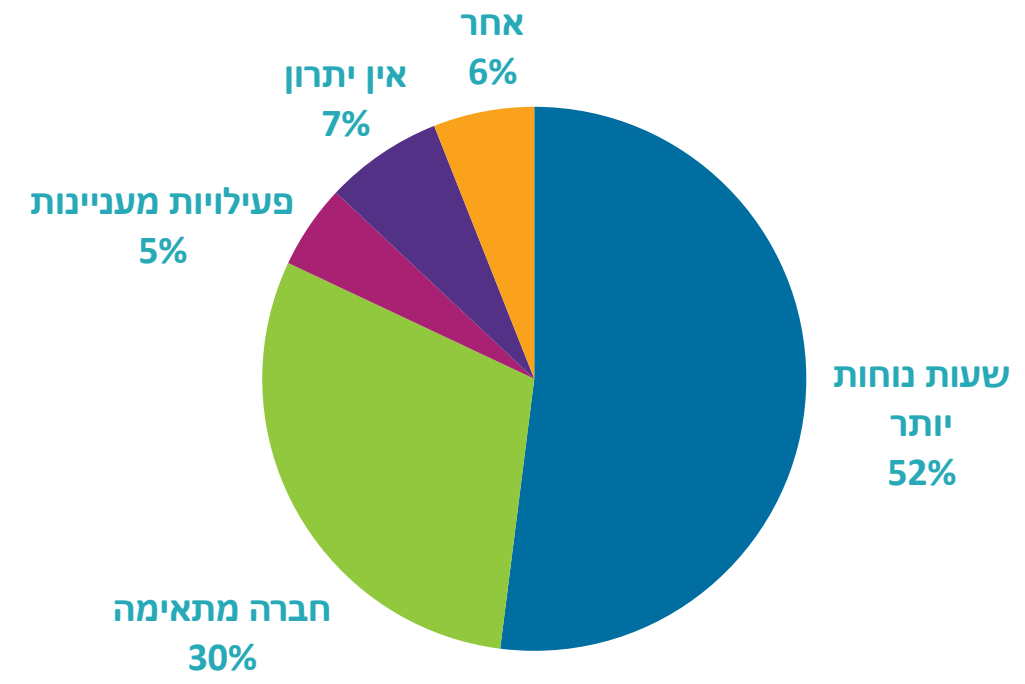
המשמרת השניה תורמת להצטרפות מבקרים חדשים למרכז היום, בהתאם למטרות שהוגדרו מראש

יתרונות שיש למשמרת השנייה לעומת הראשונה להערכת הזקנים ובני המשפחה (%)

בני משפחה

זקנים

היתרון המרכזי של המשמרת השנייה לעומת הראשונה הוא בשעות הנוחות – וזו גם סיבה עיקרית להצטרפות

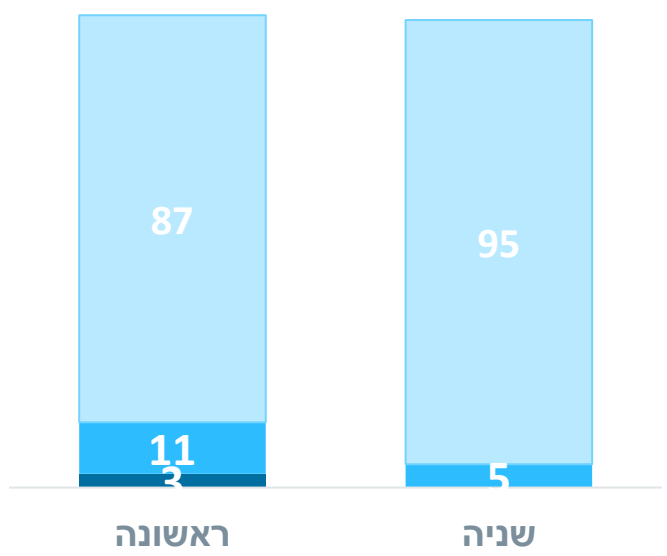

שביעות רצון

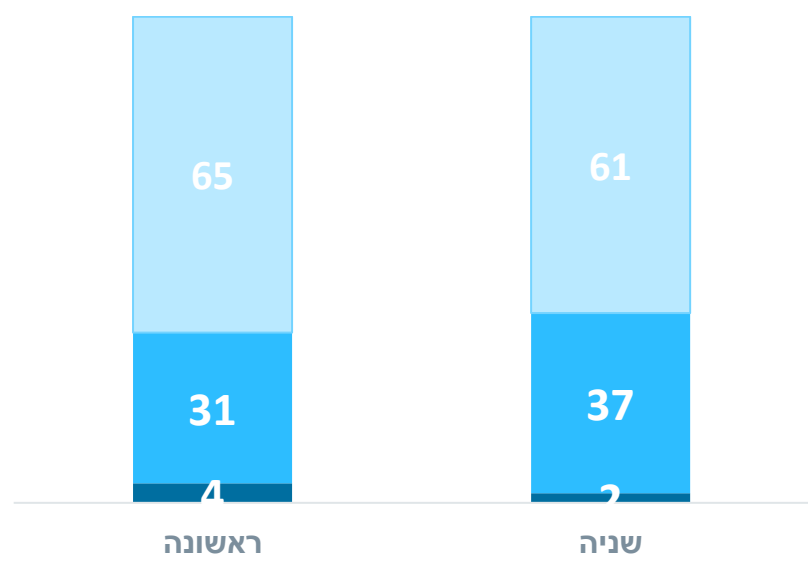
שביעות רצון (%)

שביעות רצון מיחס הצוות

■ לא כל כך מרוצה ■ מרוצה ■ מרוצה מאד

שביעות רצון כללית מהביקור במרכז יום

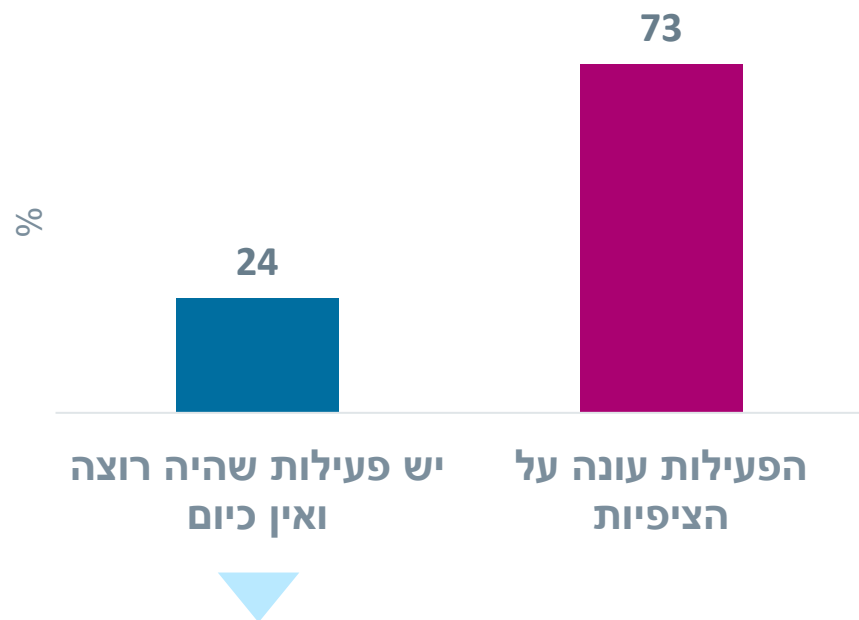

■ לא כל כך מרוצה ■ מרוצה ■ מרוצה מאד

שביעות הרצון גבוהה ודומה בשתי המשמרות

שביעות רצון מהפעילויות (%)

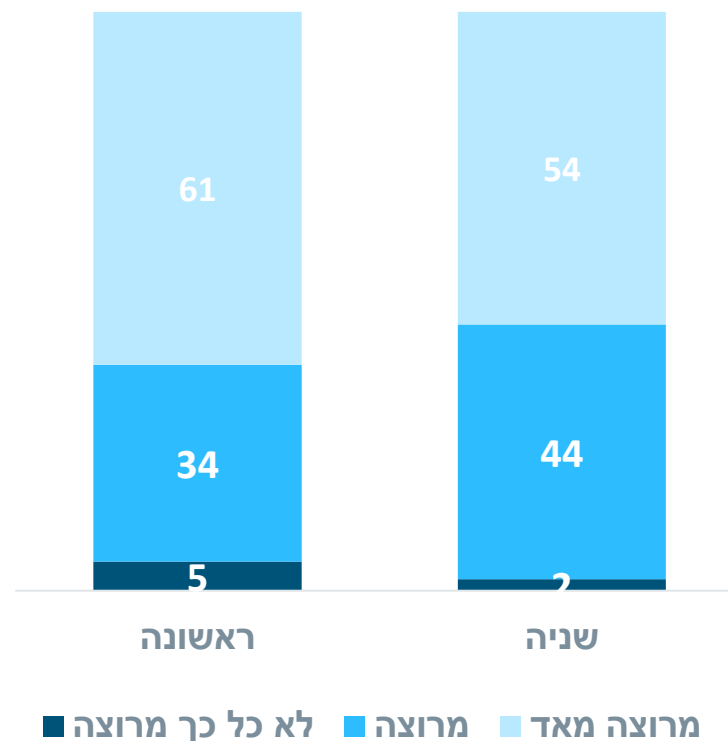

פעילויות לימודיות: לימוד שפות (אנגלית, עברית), הרצאות, מחשב וסמארטפון, פויירשטיין

פעילויות חברתיות: דרמה, ריקודים, שירה בציבור, סרטים

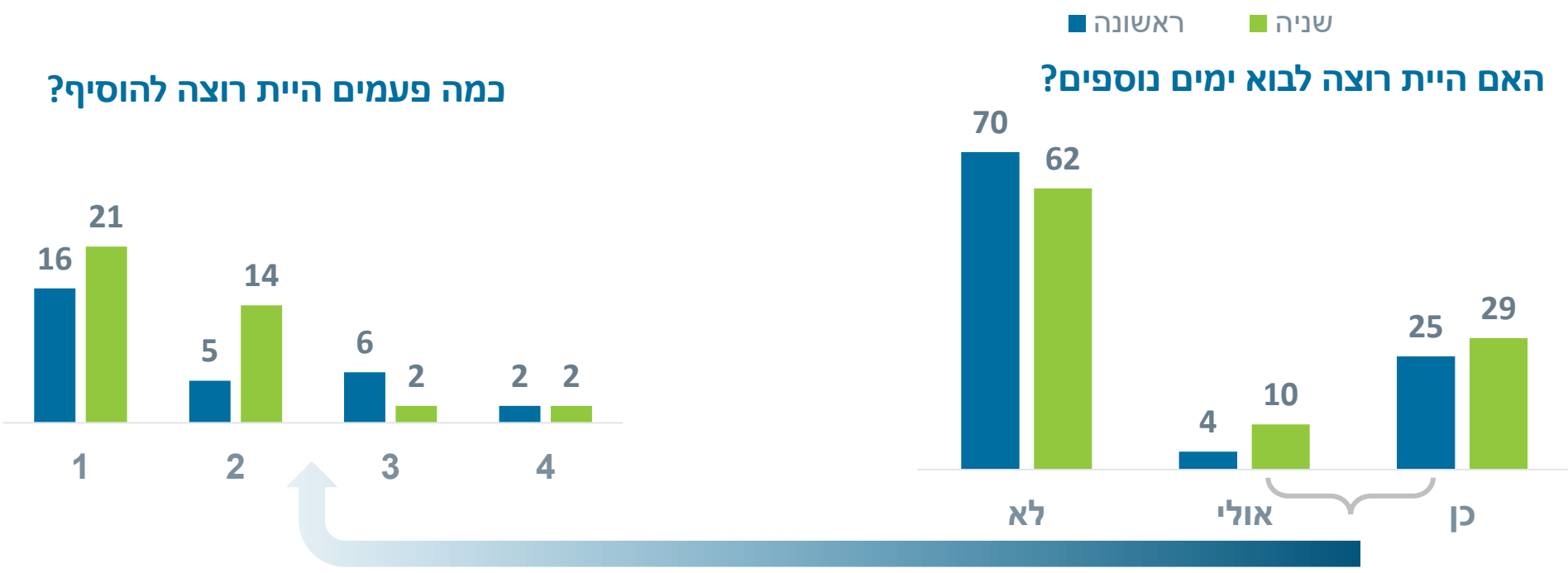
פעילויות העשרה: טיפולי ציפורניים, צילום, שיפוץ אופנועים, רקמה, מלאכת יד

פעילויות מחוץ למרכז יום: טיולים, יציאה להצגות/הופעות בידור

מעוניינים להגיע בימים נוספים (%)

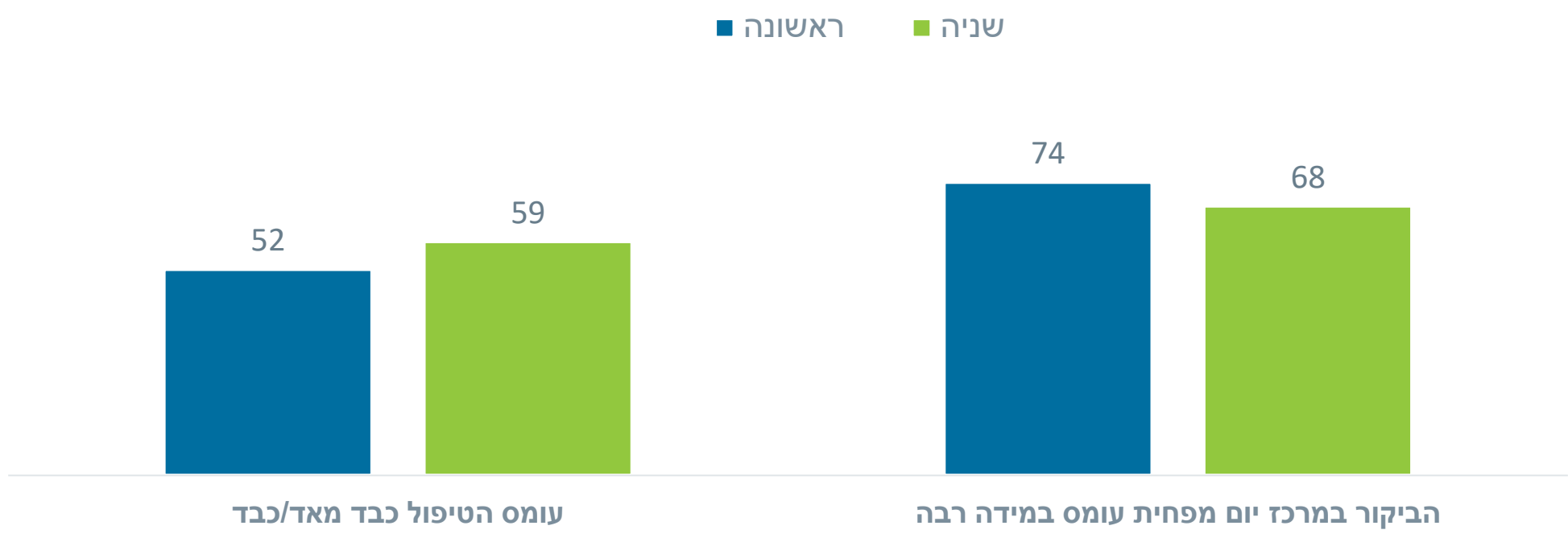
מרבית המבקרים לא מעוניינים להוסיף ימים, במשמרת השנייה כ-40% רוצים להוסיף.
מבין המעוניינים הרוב רוצים להוסיף יום אחד

בני משפחה מטפלים

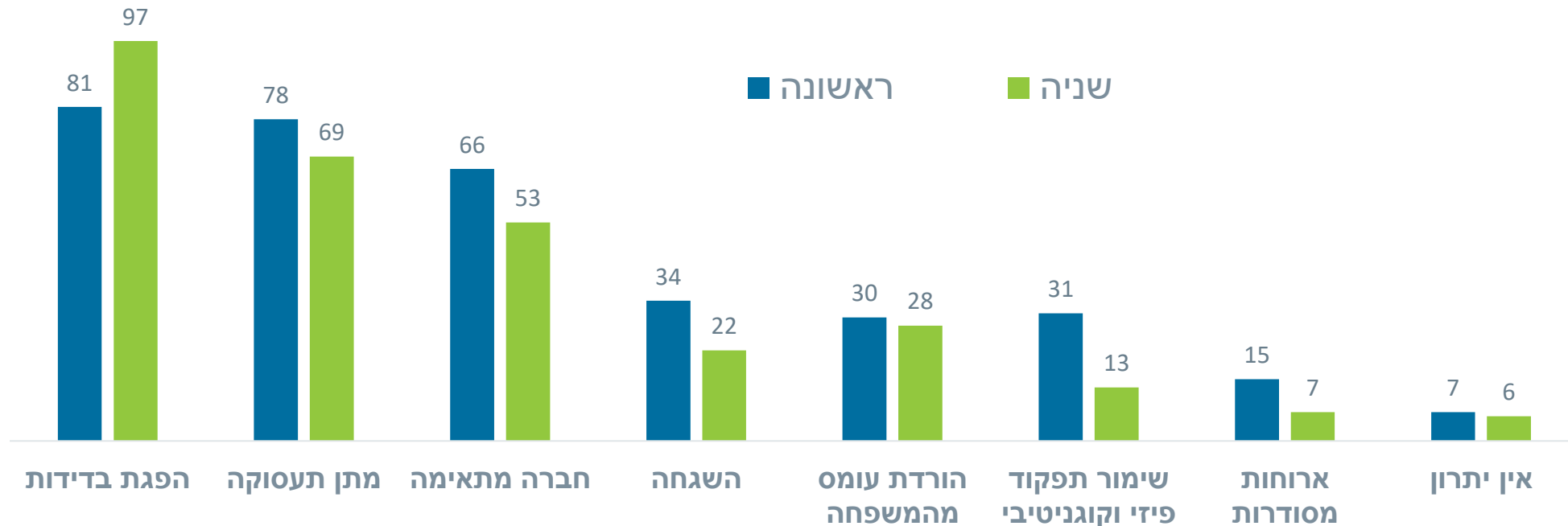
עומס הטיפול (%)

מרבית בני המשפחה חשים עומס כבד ומרביתם מציינים שהביקור במרכז היום מפחית עומס

יתרונות מרכז היום להערכת בן המשפחה (%)

בדומה לזקנים, בני המשפחה רואים כיתרון חשוב את המענה החברתי ומתן תעסוקה. לארוחות מסודרות, שמירת תפקוד והשגחה ניתנת חשיבות פחותה יחסית

סוגיות ניהוליות

מתוך ראיונות עם בעלי תפקידים בתכנית

אתגרי המשמרת השניה

- שיווק המשמרת השניה וגיוס משתתפים חדשים
- גיוס כח אדם מקצועי
- חדשנות בפעילויות

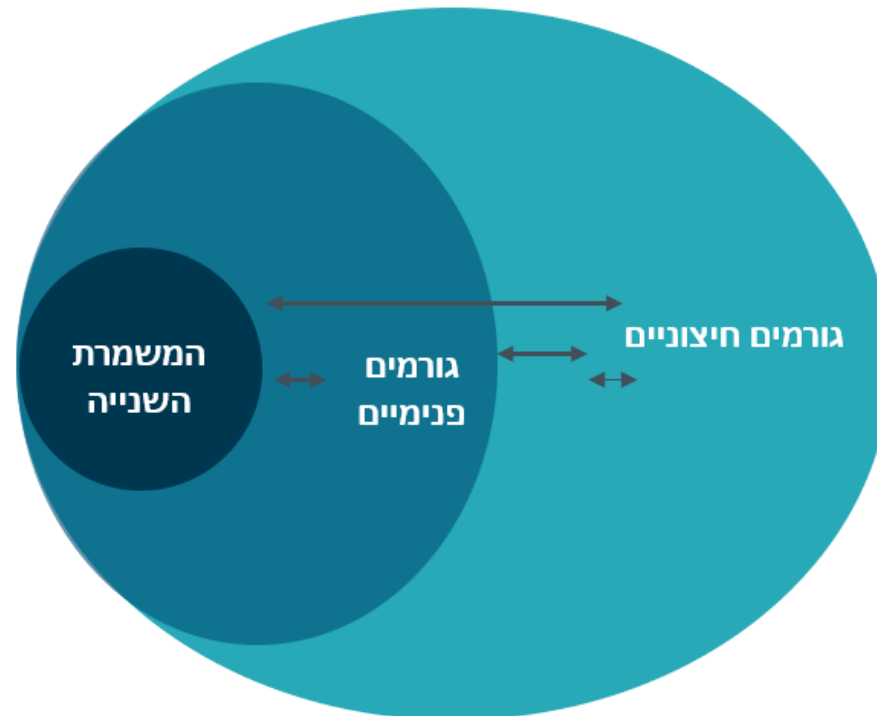

שיקולים שיש לקחת בחשבון בפתיחת משמרת שניה במרכזי אופק: הסביבה האקולוגית

[נקודת המבט של בעלי התפקידים]

גורמים פנימיים:

- עיתוי מועד פתיחת התכנית (לא בחורף ולא לפני חגים)
- שיווק אינטנסיבי ומתמשך תוך יצירת קשר אישי עם הזקנים
- מיצוב ומיתוג המרכז כמועדון יוקרתי
- יצירת שיתופי פעולה עם ארגונים בסביבה
- גיוס צוות עובדים מקצועי
- גיוס מתנדבים לפעילויות ולתפעול התכנית
- התאמה מירבית בין תכני הפעילות למשתתפים

גורמים חיצוניים:

- עיר מרכזית מול סביבה פריפריאלית (מועצה אזורית)
- מיקום מרכזי ונגיש מול צדדי (בתוך העיר/יישוב)
- סביבה מרובת שירותים מול מועטת שירותים לזקנים
- מצבי משבר (קורונה, משבר צבאי)

מצב אידיאלי: מרכז העיר, ומיעוט שירותים מתחרים

סיכום תובנות מרכזיות

זקנים

- בהתאם למטרות התכנית, המשמרת השניה הביאה להצטרפות מבקרים חדשים במרכז היום
- הסיבה העיקרית להצטרפות למשמרת השניה והיתרון המרכזי של המשמרת השניה על פני המשמרת הראשונה: שעות אחר הצהריים הן שעות נוחות יותר להגעה (בבוקר יש מטפלת, סידורים, טיפולים רפואיים, עיסוקים אחרים)
- הובעה שביעות רצון גבוהה מיחס הצוות והפעילויות במשמרת השנייה (הוצעו רעיונות לפעילויות נוספות)
- תרומות עיקריות של המרכז יום לתפיסת הזקנים:
 - מילוי זמן תוך שימור תפקוד והשגחה על הזקן
 - הפגת בדידות ומפגש חברתי עם אנשים אחרים
 - נתינת משמעות על ידי עיסוק בתחביבים ולימוד דברים חדשים

סיכום תובנות מרכזיות (המשך)

בני משפחה

- גם בני המשפחה תופסים את היתרון העיקרי של המשמרת השניה לעומת הראשונה בנוחות השעות
- בני המשפחה תופסים את היתרונות של מרכז היום בהפגת בדידות ובמתן תעסוקה, אשר תורמים לשימור תפקודו של הזקן
- מרכז היום מפחית את עומס הטיפול מבני המשפחה
- הובעה שביעות רצון רבה מיחס הצוות כלפי בני המשפחה

סיכום תובנות מרכזיות (המשך)

ניהול מרכז היום

- האתגר המרכזי בהפעלת המשמרת השניה הינו **אתגר השיווק** וגיוס המשתתפים החדשים
- שליחת מכתבים מהביטוח לאומי ושמירה על קשר טלפוני אישי עם הזקנים, היו האסטרטגיות המועילות ביותר
- הפעלת **מתנדבים ואיגום משאבים**, עשויים לחסוך בעלויות תפעול
- ישנם **גורמים פנימיים וחיצוניים** המשפיעים על סיכויי ההצלחה של המשמרת השנייה ויש להביא אותם בחשבון בפתיחת משמרת השנייה

המלצות וכיווני פעולה להפעלת המשמרת השניה

מיפוי הסביבה האקולוגית

- לזהות את אוכלוסיית היעד של המשמרת השניה (זקנים/בני משפחה)
 - לזהות את השירותים באזור ואת גורמי המקצוע:
 - מתחרים
 - שותפים פוטנציאליים - לגייס תומכים וליצור שיתופי פעולה (רווחה, בטל"א, קופ"ח)
- לחזק את הקשר עם בני המשפחה

שיווק וגיוס

- להקצות תפקיד של עובד שיעסוק בשיווק התכנית
- במידת האפשר, להיעזר באנשי שיווק מומחים לעניין או באמצעות המוסד לביטוח לאומי (שליחת מכתבים לזכאי חוק סיעוד ויידועם לגבי שרותי מרכז היום)

המלצות וכיווני פעולה להפעלת המשמרת השניה (המשך)

הפעלה ופעילויות

- גיוס כוח אדם מקצועי ומחויב
- ביסוס חלק מהפעילויות ותפעול המשמרת השנייה על מתנדבים
- הקצאת רכז/ת לבניית תכנית הפעילויות
- ליצור תחושת שייכות ובית בקרב הזקנים באמצעות התאמת הפעילויות ומתן יחס אישי
- לשתף את הזקנים בתכנון הפעילויות
- חיזוק הקשר עם בני משפחה

תודה על ההערות

brookdale.jdc.org.il